

**კომპიუტერული საბუღალტრო პროგრამების
მნიშვნელობა ბუღალტრული აღრიცხვის
სწავლების საქმეში**

ლელა კამლაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
მონვეული სპეციალისტი

ჟუჟუნა ნიკლაური-შენგელია

ედ, სტუ ასოცირებული
პროფესორი

ფინანსური ინფორმაციის ძირითადი არსი და მთავარი მიზანი არის საწარმოს მიმდინარე ფინანსური მდგომარეობისა და წარსული საქმიანობის შედეგების გადმოცემა. აღნიშნული ინფორმაცია ეხმარება მის მომხმარებლებს დასახოს მიზანი და სწორი მოქმედების გეგმა.

ბუღალტრული აღრიცხვა სწავლობს ისეთ საკითხებს, როგორიცაა: პირველადი აღრიცხვის სფერო, საწარმოში მომხდარი ოპერაციების დოკუმენტური გაფორმება და მათი რეგისტრებში ასახვა, რაც ესოდენ აუცილებელია ყველა საწარმოს ეფექტურად მუშაობისათვის. იგი შეისწავლის საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებას.

ბუღალტრული აღრიცხვის ძირითადი პრინციპები საშუალებას იძლევა ამაღლდეს ფინანსური ანგარიშგების ხარისხობრივი მაჩვენებლები და ეკონომიკური ინფორმაცია მისი მომხმარებლისათვის უფრო საიმედო და ობიექტური გახდეს. კურსის შესწავლის შედეგად სტუდენტმა უნდა შეძლოს წარმართოს საწარმოში ბუღალტრული საქმიანობა საერთაშორისო სტანდარტებით, ახალი საგადასახადო კოდექსის თანახმად.[1]

ბუღალტრის პროფესიული კვალიფიკაციის მფლობელს უნდა შეეძლოს დაიკავოს ბუღალტრის პოზიცია კერძო სამართლის იურიდიული პირების და სახელმწიფო დაწესებულებების სამეურნეო საქმიანობის სააღრიცხვო სამსახურში.

კომპიუტერული საბუღალტრო პროგრამების შესწავლა შესა-

ძლებელია თეორიული ნაწილის შუა პერიოდიდან ან დამთავრებისთანავე.

დღეისათვის პრაქტიკაში ბუღალტრული დოკუმენტაციის წარმოება და დამუშავება ხდება ერთ-ერთ კომპიუტერულ პროგრამაში, რაც გაცილებით ამარტივებს ბუღალტრის საქმიანობას. ეს პროგრამებია: ორისი; სუპერფინი,ინფო ;კომპიუტერული პროგრამების შესწავლა რომელიც მოიცავს: პირველადი დოკუმენტაციების დამუშავებას; სამენარმეო საქმეს; საწარმოს წესდების პრაქტიკულად შექმნას საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკის ჩამოყალიბებას.

მხედველობასი გვაქვს ის საწარმოები, რომელიც ეწევიან სამ ძირითად საქმიანობას: ა) საქონლის შეძენა-რეალიზაცია; ბ) მზა პროდუქციის წარმოება; გ) მომსახურება

პროგრამა მოიცავს ისეთ ოპერაციას, როგორცაა საწარმოს 1 წლის პირველადი დოკუმენტების შექმნა და წარმოება. ეს, თავის მხრივ იყოფა: საღაროს შემოსავლის და გასავლის ორდერები; საგადასახადო დავალები; ბანკის ოპერაციების დამუშავება; სახელფასო უწყისი; სასაქონლო ზედნადები; ინვოისი; საბაჟო დეკლარაცია; საწვავის აღრიცხვა; სამივლინებო მონობა; საწარმოს ფინანსური შედეგების გამოთვლა: მოგება/ზარალი.ბალანსი.საწარმოს ყოველთვიური და ყოველწლიური დეკლარაციების შევსება და წარდგენა.

ამრიგად, ფინანსური აღრიცხვის, საგადასახადო კოდექსისა და საბუღალტრო კომპიუტერული პროგრამების (ჭღშ, INჰჰ, 1ჩ) კომპლექსურ შესწავლის საფუძველზე სტუდენტმა საბაკალავრო კურსის გავლის შემდეგ უნდა შეძლოს კომპლექსური ამოცანების გადაჭრა, რაც გულისხმობს როგორც ფინანსური უწყისების, ასევე საგადასახადო დეკლარაციების მომზადებას და წარდგენას, რთულ ფინანსურ სიტუაციაში კომპანიისათვის მართებული რჩევის მიცემას და საგადასახადო კანონების მორგებას კომპანიის სასიკეთოდ.[2]

კურსის სრულყოფილად დაუფლების შემდეგ კურსდამთავრებულმა უნდა შეძლოს აწარმოონ ნებისმიერი ორგანიზაციული ფორმის საბუღალტრო საქმე და სრულყოფილად წარმართოდ საგადასახდო აღრიცხვიანობა.

საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაციის მიერ ჩატარებული გამოკითხვის თანახმად გამოკითხულთა 54,55 % უპირატესობას აძლევს ორის ბუღალტერიას, 12.50% - ორის მენეჯერს, 10.23% - სუპერფინს, 13.64% "1 ეს"-1 ჩ პროგრამას და 9.09% ინფო ბუღალტერიას.

უნდა არინიშნოს ის გარემოებაც, რომ ჯერ კიდევ არსებობს ბუღალტრულ - კომპიუტერული სტანდარტული ტერმინოლოგიის არსებობის პრობლემა, აგრეთვე არ არის ნორმალური ხარისხის ქართულ ენოვანი სააღრიცხვო პროგრამები.

პრაქტიკოსი ბუღალტრები ვინც "ჭურნალის აღრიცხვას" გასცდა ზოგი ექსელში წვალობს, ზოგი არალიცენზიურ უცხოურ პროგრამებს ხმარობს (ყუიციპოკს, 1ჩ,) ზოგი კი ორისს იყენებს.

აღნიშნული პროგრამები მიზნად ისახავენ შესძინონ სტუდენტს ეკონომიკური კატეგორიების, სამეწარმეო საქმიანობისა და ბუღალტრული აღრიცხვის ცოდნა; განუვითაროს სამეურნეო ოპერაციის აღქმისა და შეფასების, სამეურნეო ოპერაციის დოკუმენტირების, საბუღალტრო რეგისტრებში სამეურნეო ოპერაციის ასახვის, ბუღალტრული ანგარიშების დახურვის, საცდელი ბალანსის შედგენის, კომპიუტერული ბუღალტრული პროგრამის გამოყენების უნარ-ჩვევები.

ბუღალტრული აღრიცხვის კომპიუტერული პროგრამის არსი და ეფექტურობა გულისხმობს, რომ სტუდენტს მისი დაუფლების შემდეგ პრაქტიკულად უნდა შეეძლოს:

პროგრამის ინსტალაცია, ძირითადი მენიუს, ფუნქციონალური მენიუს და ინსტრუმენტთა ზოლის განხილვა;

ახალი ორგანიზაციის შექმნა: „ჩვენი ორგანიზაციის“ რედაქტირების ფანჯრის გახსნა, ანგარიშთა გეგმისა და სასტარტო ნაშთების დასმა; ანგარიშთა დათვალიერება, ნაშთების, ბრუნვითი ბალანსის და ანგარიშთა ბარათების წარმოება; საბუღალტრო ოპერაციების შესრულება და გატარებების მიხედვით ბრუნვით ბალანსზე მუშაობა; სასაქონლო მატერიალური მარაგების და ძირითადი საშუალებების სიის აწყობა და აღრიცხვა; პირველადი დოკუმენტების დამუშავება; ფულადი სახსრების მოძრაობის (სალარო და ბანკი) აღრიცხვა; პერსონალთა სიის და ხელფასის

საბუთების შექმნა; პროგრამაში მუშაობისას წარმოქმნილი პრობლემების გადაწყვეტა; პროგრამა და შესაბამისად ბუღალტრული აღრიცხვის სწავლების კურსი უნდა მოიცავდეს ისეთ საკითხს, როგორცაა ანგარიშთა გეგმა.

საწარმოს სამეურნეო საქმიანობაში მომხდარი ოპერაციების აღსარიცხავად ბუღალტრული ანგარიშები გამოიყენება. სამეურნეო ოპერაციების სიმრავლე და მრავალფეროვნება ბუღალტრული ანგარიშების სიმრავლესაც განაპირობებს. ისინი ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან, რაც ანგარიშების გარკვეული სისტემის ჩამოყალიბებას ნიშნავს.

ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმა სამეურნეო საქმიანობის აღსარიცხავად გამოსაყენებელი და აუცილებელი ყველა ანგარიშის სისტემატიზებული სიაა, ჩამონათვალია.

ანგარიშთა გეგმის შედგენის საფუძველია ანგარიშების კლასიფიკაცია ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით. ანგარიშთა გეგმის საფუძველზე ეწყობა საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების ბუღალტრული აღრიცხვის მთელი სისტემა. ანგარიშთა გეგმის მონაცემების საფუძველზე მზადდება ფინანსური ანგარიშგება, რომელიც შემდგომ გამოიყენება საწარმოს სამეურნეო საქმიანობის ანალიზისა და საერთოდ, მომხმარებლებზე ინფორმაციის მიწოდებისათვის. სწორედ ამით აიხსნება ეკონომიკურად დასაბუთებული ანგარიშთა სისტემის გამოყენების აუცილებლობა, რომელიც უზრუნველყოფს საწარმოს სამეურნეო საქმიანობის დამახასიათებელი მაჩვენებლების მიღებას.[1]

ანგარიშთა გეგმაში ანგარიშების დასახელებასთან ერთად მოცემულია მათი შიფრი (კოდი) ე. ი. სახელწოდების ციფრობრივი (სიმბოლური) აღნიშვნა. ანგარიშთა შიფრების (კოდის) გამოყენებას დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. იგი ამცირებს სააღრიცხვო სამუშაოთა მოცულობას, აუცილებელია ბუღალტრული დოკუმენტების დამუშავებისას, აღრიცხვის მექანიზაციის (კომპიუტერული ბუღალტრული პროგრამები) გამოყენებისას და სხვა.[4]

ანგარიშთა დაშიფვრის რამდენიმე ხერხია ცნობილი, რომელთაგან ძირითადია: რიგითი, სერიული, ათწილადური და კომბინირე-

ბული დაშიფვრა. ამათგან უფრო გავრცელებულს სერიული და-შიფვრა წარმოადგენს. ანგარიშების სერიული დაშიფვრის დროს დაშიფვრა რიგითი ნომრების გამოყენებით ხდება და შიფრის (კოდის) შემადგენლობაში შემავალ თითოეულ ციფრს თავისი მნიშვნელობა აქვს. შიფრი (კოდი) შეიძლება იყოს ორნიშნა, სამნიშნა, ოთხნიშნა და ა.შ. სერიული წესით ანგარიშების დაშიფვრისას აღრიცხვაში გამოსაყენებელი ანგარიშების საერთო რაოდენობა ჯგუფებად, კერძოდ, ათ ჯგუფად იყოფა. თითოეულ ჯგუფში ეკონომიკური შინაარსით მსგავსი ათი ანგარიში გაითვალისწინება. ასეთივე წესით შეიძლება მოხდეს თითოეული ანგარიშის შემდგომი დეტალიზაცია.

ბასს-ით რეგლამენტირებულია მხოლოდ ანგარიშთა გეგმის სტრუქტურა, რომლის დაცვა სავალდებულოა. მაშასადამე, ნებისმიერ საწარმოს, მენარმეს უფლება აქვს თავად შეიმუშავოს და სააღრიცხვო პოლიტიკით განსაზღვროს მისთვის გამოსაყენებლად აუცილებელი ანგარიშთა გეგმა, ბასს-ით დადგენილი სტრუქტურის ფარგლებში.

მიუხედავად აღნიშნულისა, საქართველოში ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვასთან დაკავშირებული გარკვეული სიძნელების გამო, ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების კომისიის მიერ 1999 წლის 12 აგვისტოს დამტკიცდა საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაციის მიერ შემუშავებული ანგარიშთა გეგმა, რომელიც ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ საქართველოს კანონის თანახმად, სავალდებულოა გამოსაყენებლად კერძო სამართლის იურიდიული პირებისათვის.

ანსუ-ს საბაკალავრო პროგრამა “საბუღალტრო აღრიცხვა და აუდიტი” მოწოდებულია რათა მოამზადოს სპეციალისტები ბუღალტერიის განხრით.

დიდი მუშაობა ტარდება ამ მიმართებით საუნივერსიტეტო კურსის დახვეწისა და შემდგომი სრულყოფისათვის. შესაბამის დებარტამენტებში სტუდენტებისთვის მზადდება სათანადოდ აღჭურვილი ლაბორატორია, სადაც ისინი შეძლებენ ზემოთ აღნიშნული კომ-

პიუტერული საბუღალტრო პროგრამების შესწავლასა და სათანადო უნარ-ჩვევების განვითარებას. იმედი გვაქვს, რომ უახლოესი სასწავლო წლების განმავლობაში ანსუ შეძლებს გამოუშვას ამ დარგის ისეთი სპეციალისტები, რომლებიც სრულყოფილად დააკმაყოფილებენ შრომის ბაზარზე არსებულ მოთხოვნებს. შეძლებენ გამოიყენონ კომპიუტერული ბუღალტრული პროგრამები ფირმის, კომპანიისა თუ ორგანიზაციის აღრიცხვასა და აუდიტში.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ელენე ხარაბაძე - "ბუღალტრული აღრიცხვა", თბილისი, 2009.
2. ბაზაძე ნ. "ელექტრონული ბუღალტერია" განვითარებისა და რეფორმების ფონდი, გაეროს განვითარების პროგრამა, თბ. 2006 -112 გვ.
3. მესხია ი. მაღლაკელიძე დ., ვაშაკიძე ნ. "ფინანსური აღრიცხვა" - ქუთაისი, "თეთნულდი," 2008 — 328 გვ
4. Ильина О.П. «Информационные технологии бухгалтерского чѐта» СПб: Питер. 2002 – 688 с.